

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Szechenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 20. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi nyolcvanra 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Elkészítés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyiltér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 7.

(D. Lapunk utóbbi számában érdekes híreket közlünk az erdélyi nemzetközösség magatartásáról.)

Látnak, hogy a szászok burocrata pártja ellen még magában Szeben városában is jelentékeny ellenzék emelkedett, a mely mindamellett ott a burocraták diadalával végződik.

Miután azonban ezen párt magát most is a kormány emberei pártjának mondja, s miután a kormány jó szándékában mi sem kételkedünk, azt hisszük, hogy a kormánynak ama tisztelt hívei meghajolnak a mostani kormány céljai előtt, a mit ha nem tennének, akkor eo ipso megszűnnének kormány emberei lenni, s így mint független emberek irányában népek képviselői joga gyakorlása körül éppen nem lehetne semmi kifogásunk, miután nekünk nem áll rendszerünkben az emberekre a közvélemény irányát ráparancsolni.

Sokkal érdekesebb azon hír, a melyet naszdói levelezők küldött az ottani oláh konferenciák eredményéről.

Ez a kis törvényhatósággá felavatott terület, a levél híre szerint, azzal kívánja magát az alkotmányos jog gyakorlatába inagurálni, hogy egy küldöttsége által magát Bukovinába kéri bekeleztetni inkább, hogy sem oda, a hová tartozik.

Még ma sem tudjuk elhinni, ha valjon azon hír, a mit elég komoly levelezők teljes komolysággal állít, nem élez gyanánt jutott ott közforgalomba?

Valósággal, ha ezen hírek valódi alapja van, s ha a korona integritása ellen való törekvés vagy nyilatkozat nem volna fölségsértés, a mely a nota infidelitatis büntetését vonja maga után, azt mondanék azon értelmes conferentianak: „fiat voluntas tua.”

Mert oly emberek, a kik az önálló magyar királyságból Bukovinába kíváncznak, valóban oda is illenek.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy oly férfutól, a ki a naszdóvidéki legutóbbi biratokossági gyűléseken részt vett, egészen ellenkezőleg úgy értesülünk, hogy azon vidéki román értelmiség éppen nincs ellene az unio-nak, csakis azon óhajttással van, hogy az egyesülés feltételeiben az oláh nemzet további egyenjóságának biztosítékát találja.

Nem kevésbé érdekes azon lapszemle is, a melyet utóbbi lapunkban közreadtunk, s a mely arra mutat, hogy az unitus románok érseke nem tudja rávenni magát, hogy lemondjon egy oly joggyakorlatáról, a mely az ország, sőt minden alkotmányos birodalom alapjoga szerint csak a királyt, nádort, kormányzót vagy a kormány által arra feljogosított hivatalos közegeket illetheti.

Volt idő ugyan, hogy főpap hívott össze országgyűlést, és emlékezünk azon adatokra, a melyek bizonyítják, hogy a legelső országgyűlést is, a melyet Erdély Magyarországától különválva tartott, s a mely előtt külön erdélyi generalis diaeta soha sem tartott, csakugyan Gerendi erdélyi püspök hívta össze Gerendre 1529. január 21-re. De ez összehívás a vajda nem léteben történt a püspök által, és királyi mandatumra. Ismerjük a „conventio nobilium Transylvaniensium” cím alatti helyhatósági jogokat gyakorló gyűlekezeteit is, de ezeket szintén csak vagy királyi mandatum, vagy a vajdai edictum alapján lehetett összehívni. A főpapok azon jogára, hogy ők politikai congressusokat hívassanak össze saját tetszésükből, nem csak mi; de a világ semmi törvényében rá nem bukkanhatunk.

És így sehol sem látunk törvényt, mely a román két metropolitát is, mint e kis terület kettős consulát, feljogosítaná arra, hogy saját tekintélyéből nemzeti congressusokat hívasson össze politikai kérdések discussiójára.

A szabad gyűlésezések jogát az igaz, az 1848-diki törvények megengedik, és ez értelemben az ily gyűlések ellen nem is lehetne kifogásunk.

Ez azonban csakis hatósági engedély folytán történik; s párt vagy érdek szempontjából polgári, de nem nemzeti gyűléseket foglalhat magában, s midőn éppen most a törvényes nyilatkozási joggal bíró megyék-

től is el van tiltva az, hogy bárminő politikai discussióba elegyedjenek; valóban nem értjük, hogy ngyan akkor nemzeti congressusoknak hogyan adhatna helyet a kormány?

Ideje, hogy az ország tekintélyének s egységének fogalma előtt ezen sok nemzeti agitatio háttérbe szorítottassék.

De kérjük valjón mire való is a nemzeti tömegek összehívása?

Akarnak az oláhok az alkotmány-kérdésben nyilatkozni? Ott van az országgyűlés.

Erdélyben a vármegyéken az oláh apró nemesség versenyez, ha felül nem mulja az apró magyar nemességet, a felszabadultak létszáma pedig hat akkora, mint a magyar felszabadultaké.

A román lapok mindig kérkednek nagy létszámukkal, már még egy millió is felül tették erdélyi létszámukat, magokénak követelik ez országot nemzetiségük nagyságánál fogva.

Ha ők valóban oly nagy nemzet, akkor a megyei magyarokhoz hasonló létszámú nemességgel, s hat akkora felszabadult osztályuk választási befolyásával kérdésen kívül érvényesíthetik magokat annyira, hogy a megyékről több képviselőt küldjenek, a királyföldön pedig, hol a szászvárosok, most külön választanak képviselőket, a vidéki választásban szintén igen sok román választhatnak.

Ezen így választott képviselők itt majd megtarthatják az erdélyi intézményben ismeretes nemzeti gyűléseket, hol magatartásukat meghatározhatják.

Vagy tán attól tartanak, hogy 8 forint censussal nem tudnak képviselőket kiállítani; de már uraim, ha a földkerekségén a legalsóbb censussal nem érvényesíthetik magokat, akkor ne mondják azt, hogy csak önké ez az ország, mert akkor akár melyik a legfőbb lakó, s viszonyainkkal legkevésbé ismeretes államgazdász is ezen statisztikai adatból azon meggyőződésre jön, hogy a román elem a magyar elem nélkül, melynél van a nagyobb birtok, kereskedés, műipar stb. országos létet éppen nem folytathat; sőt családi tizhelye mellett is a magyar birtok s más faktorok befolyása nélkül éhen veszne el.

Mi nem értjük valóban: mi céljai lehet az oláh főnököknek azt a szegény s izgatás nélkül oly patriarchalis családias népet kiforgatni oly politikai kérdések miatt, melyekhez ő nem ért, családi nyugalmából s csön-des fejlődéséből?

A magyar nemzet híven osztja meg vele királysága jogait, ott a közös szabadság tére, a hol magát egy nemzetileg, mint egyénileg kifejeheti. Látjuk azt, hogy gyors előmenetelhez kevés factorral bír ugyan; de még kevessebbel bírand, ha a magyarokkal folytonos új-huzásban él, mert egy néhány hivatal még egy nemzetet gazdagga, nem tehet; a mezőgazdaság, műipar, kereskedelem, intézetek, ezek azok, a hol a nemzet anyagi gyarapodást nyerhet. A mező és havas nem fejt ki magára nagy kincset; főváros kell az anyagi előhaladásra, központ, hol a szorgalmas polgár magának összeköttetéseket, ajánlatokat, életmódot szerzethet.

Soha ez életben nemzet nem lesz az oláhból a magyarokkal való kézfogás nélkül. Kimondjuk, mert ez meggyőződésünk, és éppen ezért a magyar alkotmányos célzatok elleni törekvés román részről, azon nemzetiség életkérdéseinek kockáztatása. Minél inkább nyomva lesz a magyar, annál inkább szolga marad ama nép, s minél inkább szegényedik a nagy birtok, annál nagyobb nyomorra jut az olyan, a kinek még 8 forint censusa sem lévén, világos, hogy még napi falatját is a nagyobb birtoktól nyeri.

Vagy tán azt hiszik, hogy egy alkotmányos monarchia nyughatik az olocratia alapján? Nincs példa erre a földkerekségének történetében. Fékeztek olykor a néptömegek felültetésével a hatalmasak túlcápon-gásait, s volt átmenti uralma a tömegnek, de az soha sem magáért, mint cél, hanem másokért, mint eszköz, létezett.

De miért beszéljünk mindezekről? A kormány megjelölte az utat a kölcsönös egyetértésre, ott lesz a tér a közös királyság országgyűlésén küzdeni a népszabadság eszméi mellett.

A mely nemzet morális és anyagi ere-

jében bízik, az csak attól tarthat, ha a szabadság retrográd irányban kezd haladni. Alig hisszük azonban, hogy Európának oly szabadelvű kormánya legyen, melynek felvilágosult eszméit a magyar szabadelvűség öröme est el ne fogadja. — Sokkal fontosabb feladata lesz a kormánynak a magyar szabadságvágy tulbuzgalmát fékezni, mint a miatt aggodni, hogy a civilizatio kívánalmái mögött maradjon.

Im itt a tér, a közös szabadság kivívásának nemes versenyében, a hol minden nemzetiség kitüntetheti egy szellemi képességét, mint politikai fejlettségét.

Conventiculumok, congressusok, kerületi deputatiok, titkos comiték stb. soha sem fognak egy kis népek valami nagy jövőt teremteni, meg ez nagy népeké, a kik képesek trónokkal játszani. Nálunk barátságos egyetértés a népekkel, homagialis viszony a koronával adhatnak polgári nyugalmat, s csön-des zajtalan előmenetelt.

A kormány ez utat tárta elénk. Mi bizalommal lépünk reá, s megyünk azon, ha követnek mások, ha nem.

B.-Szolnokmegye főispánjának megnyitó beszéde.

Tekintetes megyei állandó bizottmány!

Harmadszor van ez alkalommal szerencsém ezen tisztelt megye főispáni székét elfoglalni.

Közügyek történetében az egyénekre vonatkozó események többnyire mellékes, alárendelt tekintetek; s mégis, azok, a melyek csekély személyemet, a főispáni állásra háromszori fellépésemnél fogva érdeklik, honok közelebbi korszakának fontosabb, talán legválasztásosabb történetével állnak összeköttetésben. És talán öntudatom némi megnyugtatójaul tekinthetem, hogy hivatalos pályára és ezen azon egyre, melyen kívül mást soha sem viseltem, sem vágytam, mindig olykor hivtam fel, midőn a honunkra halmozott veszélyek, és ráért csapások saját sulyaik alatt roskadozva, a halaszthatlan segélynek szükségességét mutatták fel, és remény jelek tüntettek fel a Magyarhon és legfőbb kincsenek, alkotmányunknak felszabadítására, és egy biztosítandó állapotba visszahelyezésére öszinte és meggyőződéstől lelkesült igyekezetel munkálni.

Nem bolygatom eme szenvedés-tesztes kor-szak emlékeit, nem zavarom fel azon nagyszerű tttrelmet, melynek biggadságában tüntette fel há-zánk életrealóságának teljesben kipróbált jogosít-ságát. Egy reményteljesebb pont felé óhajtom irányozni figyelmünket; egy célra, mely előnkbe tü-zetett, melynek sorompói megnyitottak, a melyre épp oly szilárdsággal, mint biggadtan; épp oly erélylyel, mint eszélyesen kell törekednünk, hogy feladatunknak, ősi alkotmányunknak helyreállítá-sára, és állandóan biztosítására hivatásunknak meg-felelhessünk.

Egy ily királyi fellépést van szerencsénk nekünk is tüdőzleni.

Ki nem tudja, hogy a birodalmi volt minis-terium és hű szolgálai, s ezek srában az erdélyi canezellárok, az alkotmányosságna ama híres Tar-tuffei, állásaikból elmozdítottak, és hogy ezen ese-mény nem csak a kormányzat személyzetében, de magában a rendszerben idézett elő gyökeres válto-zatot. A birodalom két részének kormányára a legjelesb tehetségeknek és alkotmányos jellemeknek állítása; Felsőleges Urunknak ezen év szeptember 20 dikáról népehez intézett nyilatkozatya; ugyan-azon napon kelt nyiltparancsa; Magyar, Horvát-or-szágok és Erdély országgyűléseinek már csak ke-vés béték határnapjára kitzított egybegyűlése oly, részint tények és okmányok, a mik a legmagasb szándok iránt, melyet ő Felsőleg „változtatlanul meg-örzendőnek” ígér, a legtovább kérdést nem hagy-hatja fenn. És ha egy a birodalmi, valamint a ma-gyar kormánynak eddigi eljárását, tett intézményeit veszzük bíralat alá; nem tagadhatjuk meg azon következetességet, azon hű alkalmazkodást, mely-lyel a legfelsőbb királyi szándok célrajuttatását küzdve a multból, a jelen állapot nem ignorálható nehézségeiből, egy könnyen le nem fegyverzhető rosz akarat, és több oldalról sértett önérdékek ellenhatásaiából eléggőrdített nehézségek ellen, eszkö-zőlni törekszik.

Tudom, hogy nem minden, a miként történt, elégtű követelményeinket, és aligha még nem tör-ténendnek, a mik alkotmányos érzelmeinket sérteni fogják. Talán azon elkésérés, melyre 16 sulyos évek élményei hangoltak, talán azon tanulmány, melyet többszöri családásainkból sajátítottunk el,

tesznek érzülékenyebbé oly jelenetek irányában, a miket az önmegadás gyengesége nélkül túrtünk mint kényszerítést, midőn a segély pillanatát tá-volról sem sejtettük; most azonban, midőn meg-nyílt a kilátás; üdvünk szentélyébe bejuthatni, az áhíbat némi türelmetlenségére lelkesítnek.

Ha a következetesség egy merev láncolata, s ez megzakadván, összefűzhetetlen fejleménye volna az előzményeknek, éppen akkor volna ok aggodnunk a lehetetlenségen, minélfogva alkotmá-nyunkat, az ősit, egy ezred lefolytán, ránk dicső elődeinkről átszállottat, lényegében, alakjában azon tiszta jellembe állíthassuk vissza, melyben azt birni óhajtunk. De egy minden tekintetben abnormis hely-zetből, egy correct normalitas purismusába vissza-lépni lehetlen. Az átalakulásnak közigazgatási kö-zzegek által kell végrehajtania. Birunk e törvénye-sen illetékesekkel? Birhatunk-e, mielőtt a jogaiba visszahelyezett alkotmány maga nem tisztítandja meg légkörét, s azon tért, melyet elfoglaland, ele-mének szellemével nem üdítette fel.

En is uraim e széken, melyet elfoglalok — nem tagadom — sajtóságos helyzetben talalom ma-gamat. Csakis külszinót tekintve az állapotnak, mintha azon helyzetbe léptem volna vissza, mely-ből 1861 december 31-kén kiléptem. Azonban lé-nyegébe tekintve a dolognak a különbség is lénye-ges. Ezen 9 havi időköz, mely alatt egy alkotmá-nyos szereplésre válnak felhíva, és a mely lefoly-tának részletei által válik érdekesebbé, s egyszer-s-mind tanulságossá, a tisztelt megye előtt eléggé is-meretes.

Folytonos, olykor a kisszerűség túlrúlt gán-coskodások után, a mik a megkezdett alkotmányos-élet lendületét zsiabasztani igen, de ellankasztani nem tudák, megérve látszott az időpont, melyben különösen Erdély alkotmányára az elenyésztesítés ítélete kimondathassék. Kimondottat a visszatérés, a néhány hóval előbb visszazárt, de alig vissza-állított alkotmánykezdeménytől a kormányzat azon abszolot rendszerére, melyet előbbi 13 évek alatt kieröltetett kísérletek legszigorubb következetessége sem menthette meg a meghiusulástól; és a melyet magának ő Felsőlegének bölcs meggyőződése, mint célt tévesztettet már elkarhozhatni méltóztatott, de a melyre visszatérés veszteljesebb szándék előjelei alatt intézték el, midőn szentesített törvények helyébe egyoldalulag előszabottak toltattak fel, már nem a teljhatalom korlátlan jogaival, hanem az alkotmány biztosítására törekvés céljaival indokol-tatva.

Ez volt Nádasdi gróf kanczellárrá föllépésé-nek első remeklése.

A helyzet leplezetlenül vala feltárva, ilyennek ismerte el tisztársaim nagy része, kiknek időse-riút rövid, de a nehézségek sulya, és kényessége arányában elég hosszú időszak alatt tanusított buz-galmuk áldozatkészségükért, azon eredményekért, a miket annyi akadályok daczára felmutattak, kö-zszönetemet nyilvánítani mostanig módom nem le-hete. Elhatározásunk a helyzet kifolyása volt.

És ime uraim! azon rendszer most is áll, és én ismét a főispáni székét foglalom el!

Nem tartozom azon tan iskolájához, mely szerint a cél szentesítis az eszközt. Azt vallom, hogy a politika nem nélkülözheti az erkölcsi jellem azon feltételeit, melyek műveinek becsét, méltány-latot, s általuk támaszt nyujtsanak céljai biztosítá-sára. Az állapot, melybe jutottunk anomál, ab-normis, az ellentétek, a szervezett polgári viszonyok — egy szóval — nem lételenek állapota. A közigazgatási összes rendszer nem egyéb, mint csakis kezelés — befulasztva a formaságok töm-kelegébe — élettelen tengődés, és eredményt fel-mutatni nem képes szünet nélküli vajadás, sisiphusi sziklatekének hasztalan gürdítése. Feltűnőnek tetsz-hetik, hogy közügyeknek ezen ága az, melyet a jelen, az alkotmány helyreállításával megbízott ma-gyarkormány is rögtön megszüntetéssel változtatni vonakodik. En egy szükséges helyreállított rosznak sem tartom; sőt egy rosznak, mely e helyen még roszabb. De nem tagadhatni, hogy multa van, a mely jelen viszonyainkkal összefüggésben áll, azon-ban jövőjének napjai, ha Isten is rásegít, s ha ma-gunk is biggadtan törekszünk a főcélra, megszámlá-lvák.

Vegyük megnyugtatósul, hogy az alkotmány magasabb szempontjai léptek helyette előtérbe; és királyunk ő Felsőlegének legmagasb kezdeményezése által hoztatt szönyegre.

Az alkotmány-eljárás rabulista tanát királyi szó semmisítette meg feleleveníthetetlenül.

„Szt. István koronájának egészségére királyunk ő Felsőlege, egyszersemind Austria császára által lön kimondva;

és a hozzá tartozó országok gyűlése már kevés hetek multával beállandó határrapra kitűzve, kibírdetve van, melyen a hű népek önkéntes beegyezése által oldassanak meg ama nagy fontosságú kérdések, melyek honunk alkotmányát biztosítván, e honban a polgári viszonyok békéjét, törvényes rendet, haladást, a birodalom másik felével egyetértést, testvéri érdekek őszinte és rendezett viszonyait állítják be.

Ily cél van kitűzve, és magáról a trónról proclamálva. Ennek valóztatásához járulni vagyunk felszólítva.

Ha kötelesség a közügyekbeni részvételtől félreállni, midőn a tevékeny részvét a polgár és honfi kötelesség-érzettel ellenkezésbe jön; ha vannak esetek, melyekben a visszavonulás védelem: ne feledjük más részről, hogy az áldozatok közt, a miket az egyén, a közjónak hozni tartozik, a legköltségben teljeshető. Terhesebb, de épp oly elengedhetlen kötelesség előállni, midőn a hon javára munkálás órája ütött, midőn megnyílt az alkalom a meggyőződés teljes nyugalmával vehetni részt egy nagy érdek előmozdításában; és kötelesség-érzet segítségével mindazon tehetséget, erőt, készséget, a melylyel bírunk, melyre képesek lehetünk, legyen az bármi csekély, csak tiszta és őszinte, a hon szolgálására áldozni.

„Szabad a tér, mely a legitim jog méltánylása mellett, a kibékülésre vezet,” stb. így szól a király népeihez. Foglaljuk el e tér azon bizalommal, a milyennel a királyi szó van intézve hozzánk. Kísérjük a kormányt lépéseit figyelemmel, és míg intézkedéseiben azon következetességet folytatandja, a czéla törekvést tanúsítandja, a miket eddigelő követett, támogatassunk bizalmunkkal, támogassunk hozzájárulásunkkal, tényekben.

Élményeink megtanítottak óvatosokká is lenni, és ez közügyben a polgár kötelességeinek egyike: a mit mi — hiszem — nem fogunk kisserü kötelességekre, szabadságával a czélnak alkalmazni. Önkéntesen és szabadon egyezkedő felek állunk szemben; alkotmányos jogainkhoz hűség, de méltánylat a másik fél jogaihoz is, őszinteség és higgadság tltessék ki akarunk tisztaságát.

Tisztelt megyei bizottság! A köz-életbeni részvételmnek tere és köre főleg ezen tisztelt megye volt. Bence kezdem tájékozni magamat azon eszmék körül, a mik hazámnak és nemzetemnek jog és érdekügyei valának. Ezen eszmék itt fejlődtek bennem elvekké, és a hon iránti őszinteszert érzelmeim öntudatos buzgalom-hitévé; és ha a polgári pályán nyert némi hitellel tarthatom jutalmazva törekvéseimet, különösen azon bizalomnak tulajdonítom, melylyel a tisztelt megye megajándékozni eddig szives volt. Szerencsétlenségem ezen nagy becsült bizalmokkal továbbra is, mindaddig, míg azt kiérdemelni én magam szűnök meg; reményem, biztosítandom magamnak.

Kül- és belföldi levelezés.

Dézs., oct. 5.

Belső-Szolnok állandó bizottsága közgyűlése.

Reggeli 10 órák a megye nagyterme az 1861-ben kiegészített s hivatalosan főispán ő mlga általi meghívott bizottsági tagokkal megtölt. Négy évi távollét után a megye legmeszszebb lakó tagjai az alkotmány napjának süttésére egymást viszont üdvözölheték. Azonban a mosolyban volt valami komoly vegyület, mi az örömet fogva tartá. A hangulat remény és aggály között látszott hanykódni, mintha nem akarnának bizni az alkotmány visszaállításában, vagy legalább sok küzdelem és akadály lebegne a lelkek előtt.

Torma István alkotmányos főbíró indítványozza: ősi szokás szerint egy kinevezendő bizottság által ő mlga a gyűlés megnyitására föl lenne kérendő, helyesléssel fogadtatván, Torma Károly vezérlete alatt egy 6 tagból álló bizottság ő mlgát meghívja, ki is rövididőn megjelenvén, elnöki székét háromszoros díjlen kiáltások között elfoglalja, s egy valóságos diplomatikai s alkotmányos szellemen tartott mély és alapos beszéddel a gyűlést megnyitja. Beszédét többszörös harsány éljen hangolta meg. Elmondá: hogy most harmadszor foglalja el főispáni székét, s mindig a haza valóságos és nehéz napjaiban. Kötelességének érezte, hogy mindannyiszor, ha az alkotmány nevében szólított, az idők viharait nem tekintve, a haza érdekében előálljon, erejét s tehetségét a törvény és alkotmány védelmére szentelje. E megyében élt s váltak meggyőződésai elvekké, melyek mellett öntudatosan küzdött s fog küzdeni. A politikában nincs azok részben, kik azt vallják: a cél megszentelt az eszközöket. A politikában a moralt, az igazságot tartja főalapnak, a mely politika ezen nem épül fel, elébb-hátrább összedül. A példa előttünk áll. Nem kell megszere mennünk. Még sok anomalia van ugyan a helyzetben; mert egy 17 éves időszak áll megöttünk, mely alatt az abszolutizmus az alkotmány Tartiffjei miközött, mi okból a dolgokat rendes vágásba egyszerre nem hozhatjuk. Azonban ő Felségének ünnepléses nyilatkozatai után, hogy a magyar korona országait függetlenül annak saját törvényei szerint kívánja kormányozni, s e végből az országgyűléseket a magyar királyságban összehívta, hogy az alkotmánykérdései azokon megoldassanak, s az óhajtott kibékülés min-

den oldalról változhatatlanul megtörténjék, mind-ezek oly tények, melyekbe többé senki sem kételkedhetik. Felszólítja tehát a gyűlést: bizzanak ő Felsége magas ígéreiteiben, s addig fellépéseikkel az országgyűlést ne praecupálják. Ezen beszédek csak vázlatos tartalmát is alig közöltük, mert e lapokban legközlebből egész terjedelmében meg fog jelenni, mint a jelen helyzetben egy valóságos irányadó remek szónoklati mű.

Torma István a megye nevében meleg szavakkal üdvözölte ő mlgát, mint a kitől a megye ifjabb tagjai a haza lángoló szerelmét s az alkotmányos elvek mellett küzdést és kitartást eltanulták, s a megye atyjának nevezte, kihez a megye minden hű fia gyermeki szeretet és tisztelet hő ragaszkodásával tapad.

Ezután ő mlgának kinevező decretuma olvastatik, mi háromszoros harsány éljen zess el ön fogadva. Ezt mindjárt az országgyűlést összehívó rendelet olvasása követte, melynek végeztével elnök ő mlga kinyilatkoztatja, hogy „ez adat is elég arra, hogy az alkotmányosság állása többé nem csak remény, de valóság legyen. Egész multunk egy nagy sérelem, de ezen magunk nem segíthetünk, ő Felsége sem segíthet, az országgyűlést a végre hivta tehát össze a magyar király, hogy ott, hol a nemzet és a király együtt hozzák a törvényt, minden baj orvosolva legyen. Hálával kell tehát fogadnunk ő Felsége megbíását, habár most egyszer az unio ellátása végett még csak az erdélyi országgyűlésre. Minthogy ez már csaknem előttünk van: a követválasztásról kell intézkednünk. E végből jönnek látom egy bizottságot nevezni ki, mely a szavazat-jogosultak összeírása végett járásokként főkbizottságok megalakításáról egy tervet készít, s míg ez elkészül, a gyűlést 1 óráig felfüggesztsem.”

Mán Gábor ideiglenes főbíró és reichsrath román nyelven felszólal, s kívánja, hogy mint 61-ben elhatározott a jegyzőkönyv egy példányban román nyelven is vitessék. Mi ellen senki ellenetést nem tevén, az indítványban benyújtottunk, s nem bánjuk, ha román nyelvre is átfordítják, csak legyen ki, egyébiránt a román jegyzőkönyv a gyűlésen felolvastatni soha sem szokott, ezt senki sem követelte.

Furesabb volt dézsi román lelkész Culcariu követelése, ő ugyanis egy hosszas román praedicationban azt követelte: az I. részben, hogy a 8 ft adóba számíttassék be a főadó, jövedelmi- és pótlékadó is, mert nemzetbeliük különben nagy hátrányban lesznek, s választási jogaikat nem gyakorolhatják. (Tehát általános népszavazás!) A II. részben Dézs városának mint 63-ban legyen külön képviselője, és ő a megyei választásoknál, mint nagy magyar contingens, ne vegyen részt. Közbeszólás (ki hatalmazta fel a tiszteletes urat, hogy Dézs városa nevében beszéljen?) A III. részben követelte, miután a megye 120,000 lakossal bír, választassék nem két, hanem 4 követ. És ezen követelményeit nemzete érdekében, még a választás megtétele előtt érvénybe léptetni kívánta.

Elnök ő mlga ezen követelményeket a megye hatáskörét túlhaladóknak jelentette. Ez nem a megye, de az országgyűlés teendője. Most ő Felsége rendelete folytán a követválasztást csak így és másképp nem tehetjük. Ő Felségét és a törvényt tisztelnünk kell. Az ezek ellen történő indítványok és fellépések egyenesen meg vannak tiltva. És ez s hasonló indítványoknak helyet nem ad. Helyes! Éljen! Lassu susogások: szeretnének ismét paporokkal (templomi zászlók) járni. Egyébiránt semmi kifakadás a magyarok részéről nem történt. Mindent a legnagyobb megadással vettünk.

Ezután főispán ő mlga a gyűlést ideiglenesen elhagyá, s Torma István elnöksége alatt a főkbizottságok járásokint kiszemeltettek, minden bizottságba román tagok is neveztettek. A munkálát elkészülvén, ő mlga székét ismét elfoglalá, s a névsort felolvastatva, kívánta, hogy a népesebb bizottságoknál legalább 7, a kevésbbé népeseknél legalább 5 tag jelenléte határozatassék meg. Mit a gyűlés helyesléssel határozatá emelt. Ezzel a gyűlés eloszlott. A vidéki s városi alkotmányosak többben a veres-fogadóban rendezett banquetre mentek, hol főispán ő mlga is jelen volt, s derült társalgás, felköszöntések és cigány-zene mellett jóízű ebédeltünk. Első felköszöntést főispán ő mlga tartotta dicső királyunkért, ki a nemzet alkotmányát visszaállítani elhatározta s ebben keresi hatalma törhetettségét. Torma Károly, mint archeologus, a magyar korona homlokzatán levő drágagyöngyért, mit latinul unio-nak hívnak, s mit az idők elhomályosítani nem tudtak, üritett poharat. Gajzádó Salamon az alkotmány kivívására vállalkozott vezérférfiakért, kikben ő Felsége a nemzetnek szívét nyerte meg, köszöntött. Felhozta kitérőleg, hogy a magyarit többben lóhoz, jelszen Bene János 61-ben egy nemes lóhoz hasonlította, mely az abszolutizmust mindannyiszor fölűbz verte. Torma Károly közlebből a Belső-Szolnok zászlójába festett megfékezett fehér-lóhoz, mint a tisztaság és rend jelképéhez hasonlított. Mire Timbus István, román nemes s volt alkotmányos szolgabíró közbe szól: uraim! nem igaz, hogy az abszolutizmus nemes lovon lovagolt volna, mert ekkor bizonyosan cselhoz jut. (Általános nevetés és éljenzés.) Poharat emeltünk még követjelölteinkért. Éljenek!

A mlga Torma István felköszöntése volt a

legkitűnőbb, ki ékes szavakkal főispán Wéér Farkas egészségéért s hosszas életeért üritett poharat, mit az egész asztali kör fellálva hallgatott s éljenzette ő mlgát. Ezután ugyan ő, ő mlga édesanyjáért, üv. Wéér Györgyné, gróf Kun Rózáia ő nagyságáért emelt poharat, mit meghatottan fogadott, s egy 6 tagból álló követéssel megemlékezésünket a grófnéval tudattuk. October 6-dikán reggeli 11 órák a jegyzőkönyv hitelesítetté, a gyűlés eloszlott.

Zúmlén.

Külföldi megye, szeptember végén.

Azon szilárd elhatározással, mely a magyar-nak a gyakori ismétlések következtében, második természetével vált, hogy a szenvedések és jogtalan nyomtatásokkal telt poharat mind annyiszor kiürítse és az üröm részéből csak az örömet juttassa egy jobb jövő reményében, azoknak, kik oly készek valának annyi keserítést juttatni; mondom azon resignatioval léptünk, gróf Bethlen Farkas megyék e büszkeségének, hazánk szabadelvű bajnokának felszólítása után szeptember 25-kén a megye házához, üdvözölni nálunk új főispán, gróf Beldi Ferenc ő mlgát, hogy az összerongált épületet, alkotmányunkat örökhöz, tehetségünkhez képest, egyakarattal építhessük; elfeledve a multat bár, de szomorú szívvel, hogy ősi jogaink parancsolta kötelességünket, autonóminkból folyó hatáskörünk élvezetétől eltilva, a sokkal kevésbbé sikeres és eredményezhető egyéni képességünkre vagyunk szorítva, bizva egy jövőben, hogy „annyi balszerencse és oly sok vizsaly után” meg adja értünk Istenünk alkotmányos jogainknak, törvényeinknek viszszaállításával a nagy, reánk váró munkát megoldani és sikeresíteni; azon egységes törekvéssel, azon testvéries békés indulattal, mely e megyében megértsa a kor szellemét, valahányszor alkalom volt nyilatkozni, mind annyiszor kintt. S hogy e törekvéseknek jelét adhasunk, a kinyújtott jobbat el nem fogadni ne láttassunk, megöva magunkat minden testületi működéstől, sereglünk be a nagy terembe színre látói, szavait hallani, alkotmányos sérelmeinket tolmácsolni, a hazaszerte csak mint alkotmányosságáról és szabadelvűségéről ismert főispánunk előtt. Gróf Bethlen Farkas tolmácsolta sziveket megindító érzéssel érzelmeinket, törekvéseinket, s ha ugy kell támogatásunkat. Szóljanak erről saját szavai:

Méltóságos főispány ur!

Részembe jutott azon szerencse, hogy e nemes Küküllő vármegye birtokosságának egy részét, bemutatthassam méltóságodnak.

Reméljük, hogy méltóságod a 16 év óta sajnosan nélkülözött jó közigazgatást életbe fogja léptetni.

Nem hízegés e remény, s nem vád önmagunk ellen, hanem igazság; mert 1850-ben az önkényevén kezébe a kormányzást, mindenkinek kiszolgáltatott igaza... Csak kit Isten magyarnak teremtett, kellett nyögni a kényszer sulya alatt.

1861-ben szerencsés valék ezen tisztelt megyének főispánjává kineveztetni, elvem vala: — bár most nem feladatam taglalnai — a törvényes országgyűlés által hozott, és koronás királyunk által szentesített 1848-iki törvényeknek tetlegesen is életbe léptetése, s azon nagy- és szabad eszméknek, — melyek abban elhíntvük — e törvények értelmében való terjesztése. El is mondhatom minden büszságnélkül, hogy jogosan senki is nem vádolhat azzal, miképp azon dicső törvények nem csak szavakban, hanem tettekben is érvényesíteni nem kívántam volna; s hogy igazságtalan és méltánytalan lettem volna a szabadság elve szerint e megyében lakó különböző nemzetiségek iránt. Mindemellét őszintén bevallom, hogy kormányzatom nem volt erélyes, s ezen általam igen tisztelt megyének igényeit nem elégítette ki, de szolgáljanak méntégtül az akkori körülmények.

Kormányzatomat követte a constitutio köpenye alatt működő önkényes kormányzás, mit tovább említeni meg egyfelől e rövid órá szűk keretébe nem tartozik, másfelől azért nem kívánom, mert működésének emléke oly mélyen belénk van oltva, miképp számos év szükségeltetik, hogy összerongált állapotunk azt kiépülhesse.

Mert hisszük és reméljük, hogy méltóságod, mint e megye főispánja, egy igazságos, erélyes és alkotmányos kormányzást fog létrehozni.

Igen is meg vagyunk győződve, hogy méltóságod egy igazságos kormányzást hozand létre, mely nemzet és nemzet, ugy annak egyes tagjai közötti különbséget tenni nem fog, s egyenlően szolgáltatandja ki az igazságot, tartozzék az akármelyik nemzethez.

Bebizonyítandja méltóságod erélyes kormányzása által, hogy szabadság csak ott létezhet, hol rend és függés van; a rendelenség és függetlenség pedig csak bomlásra, anarchiára, és végre: zsarnokságra vezet.

Ismerve méltóságodnak multját, hitünk és meggyőződésünk miképp mindent elkövetend, hogy alkotmányunk helyreállításának, s ha jelenleg méltóságod mint ezen átmeneti időszakban, egyszerre az alkotmányt a maga értelmében helyre nem állíthatja is, de törekvése nem a lessz, hogy azon több sebeket nyisson, hanem hogy a létezőket is bebegeszsze.

Ezen hitünkkel ezennel mi is bátrak vagyunk hazafias kötelességünk parancsa folytán, ezeknek

elérhetésére csekély öröket méltóságodnak felajánlani; mert nekünk is mint méltóságodnak jelszavunk: egy erős, független alkotmányos közös monarchia; a Sz. István koronája alatt levő országgrészeknek egyesülése egy felelős független kormány alatt; melynek kormánya alatt minden e hazában lakó nemzetek egyenlő jogokban részestülhesenek a szabadság biztosítására, s e sokat szenvedett szeretett hazánknak felvirágzására, csak is az igaz alkotmányosság szolgáljon alapul.

Melyeknek elérhetésére, hogy méltóságod közreműködhessen, őszinte kíváncsnak lévén, szívünk-ből óhajjuk, hogy az Isten hosszasán éltesse méltóságodat, s számos éveken át lehessen e megyének főispánja!

Mire a természet megtöltvén, megyegyűlést látató közönséghez következőleg intézte szavait főispány ő mlga:

Tisztelt megyei birtokos urak!

és megyei közönség!

Ő császári kir. és apostoli Felsége folyó év aug. 29 ről kelt legfelsőbb kéziratával engemet kikülföldi megyei főispánynak legkegyelmesebben kinevezvén. Azon reményben, hogy törvényeink jogfolytonosságát, és a Sz. István koronája területéhez tartozó tártományok egyesítését megnyerendjük. A Schmerling és Nádasdy hazánkra erőszakolt Labyriantusából kigázolva, az alkotmányos révén át az óhajtott, és várva várta partra mielőbb kiszállandunk; ezen nemes megye főispányságát magam feláldozásával elválttam, és habár politikai látáhatunk a jelenben nem annyira derült, a mennyire azt törvényeink, és alkotmányunk érdekében óhajtánók, habár a kormánytunk eddig tett intézkedéseinek autonómiáját nem állították helyre. Bizván ő Felségének Felséges uralkodónknak minden népeit boldogítani törekvő kegyességében, mely szerint hazánkat a centralisatio, és burocrátia bilincseiből ki akarja szabadítani. Bizván a kormányzatot vezető hazánkfiaiban, kik a több éveken át zilált állapotban levő alkotmányunkat a közlebbi törvényhozás útján helyreállítani akarják, megkezdjük munkálatainkat, részmről csak is a nemes megye érdekét szemem előtt tartva, remélem, hogy tisztársaim is megértik hivatásukat, hogy mi hivatalnokok vagyunk a megyéért, nem pedig a megye miérettünk.

A személy- és vagyon biztosítása, és a megye magán ügyeinek haladék nélküli igazságos ellátása, remélem, meghozza azon bizodalmat, a mely nélküli a legjobb megyei kormányzás is hiányos lenne.

A megyei birtokos uraknak megjelenésekből irántam nyílvánított bizalmukat hálás köszönettel veszem, és egyszersmind mindnyájukat felkérem, hogy a jelen átmeneti időszakban magunk érdekében legyenek a legfelsőbb kormány intézkedéseit iránt bizalommal, és egy jobb jövőnek reményében várakozással. Ezen bizodalommal könnyíteni fogja a legfelsőbb kormánytunk hazánk javára és alkotmányunk helyreállítására törekvő intézkedéseit, annyival inkább, ha magunk is az óhajtott közszélnak elérésére minden áldozatkészséggel hozzájárulunk.

Egész váratlanul s majdnem méltatlanul jött, midőn a tisztesség is testületileg kívánt tisztelgési, de az egyetlen magyar tisztiségi tag, alispán Gyárfás József jó törekvőről tanuskodó szavai meggyőztek, miként ő is hódolva az idő szükségességei és kényszer parancsai előtt magukat, mint hazafiak viselni elhatározták.

Jól esett ballanunk Erzsébetváros küldöttsége élén főbíró Karácsony ur meleg hazafias üdvözlését, s rá ő mlga szabad irányu feleletét. Erzsébetváros beékelve megyénk végerületén, Medgyes- és Segesvárszék között, a közelmult 4 év alatt csak császnak és fényoetésnek levén kitéve, mint 1848-ban, ugy most is meleg és igaz hazafiságának oly kitűnően adta jelét, nem reszkette a fenyegetések előtt, pedig hatalmasak voltak, nem engedve a családok csábításoknak, de bizva az igazság és jog diadalában, csatlakozva a törvényesség útján járó magyarokhoz, türt és szenvedett, várt és remélt. És eljött a szender... a pitymaltat csendes világa, a nap jöttevő sugara árasztá igy e meleg-séggel, fényével e lakó számára nézve kis, de hazafias szivekben nagy várost s annak lakóit!...

Főispán ő méltósága az idő rövidsége miatt megemlítvén, miképp a megyei bizottság összehívása előtt szükségének találja a kolozsvári országgyűlésre való meghívó rendelet közlését, hogy az abban felvett választók összehívása mielőbb megtörténhessek. A felolvasás megtörtént.

Gróf Bethlen Farkas, mint magános, nem szólhatván, bár sok észrevétele volna, a rendelethez, fentartván e jogát a reményeége szerint 1861-beli bizottság mielőbbi tilésére, a főispán ur által, idő tekintetéből mondott nézeteit elfogadja és elfogadni indítványozza. Mi helyeseltetvén, a gróf főispán által felolvasott, járásokenti összeíró bizottságok, kevés módosítással elfogadtattak.

Ezt követte a főispáni fényes ebéd, hová, a hivatalnokok kivételével, hivatalosak valának a megyei birtokosok. Szép pohárköszöntések mondtattak, főispán ő mlgáért, nejeért, kinek köszönhetjük ő méltóságát is s gróf Bethlen Farkasét. Ha volt valamely, mi csendesített, mi nem engedett oly kedélyes zajt, mi szokásunk ilyen alkalmakkor, az azon kétségkedés, azon szomorú tudat, hogy még mind zárva vagyunk politikai életünk szabadságától; hogy még mind nem gyakorolhatjuk jogainkat, melyeket

alkotmányunk biztosított; hogy meggyék fejét, a nagy áldozatot hozott főispányt, nem támogathatjuk hivatalos és alkotmányos törekvéseiben magunk emberei, választottaink által, hogy keblü ügyeinket nem rendezhetjük meg, hogy a sok sajnó sebet nem gyógyíthatjuk a magunk gyógyírjával, hogy érzelmeinknek, eszméinknek, alkotmányos uton való fejlesztését: az egyéni és nemzeti egyenlő szabadságnak élvezetét nem sükeresíthetjük, nem érvényesíthetjük! E fájdalom, e szomorú tudat, bár a kormány iránti bizalom nagy és készséges, s hol csak alkalom adatik, nyilvánul, hogy van és sajgóan nyom, tagadni nem lehet, s lenni fog mind addig, míg törvényeink és autonómiáink visszaállítva nem lesznek. A bizalom, az a balszam csupán, mely beheggeszt annyit sebet; az a fátly, mely eltakar annyit és oly sok szenvedést. E megye megtette az első lépést, bizalom vala első szava. A sor nem rajtunk van. De, mint biztunk akkor, mikor meg valánk fosztva mindentől, mi szent és igaz, reményünk, hiszünk, nem csalóka fény, hogy oly szent akarat, annyi áldozatkészség, megtermik édes gyümölcsüket, s úgytunk, jog- és igazságérzetünk diadalában bizva, győzni fog, s e haza fel fog virulni még!!

Farnos Elek.

Udvarhely, szék, oct. 28.

Nemes Udvarhelyszék ideiglenes főkirálybírája mltsag varyasi Dániel Gábor ur elnöklete alatt a csaknem 4 évig szlnetelt képviselő bizottmány tagjai e hó 5 kén tarták Sz. Udvarhelyen az anya székelyszék köz épületének nagy terében a folyó évi november 19-kére Kolozsvárra összehívott országgyűlésre küldendő követek megválasztására szükséges előintézkedések feletti tanácskozásukat.

A tanácskozásra összegyűlt tagok küldöttség által kérték fel ő méltóságát a gyűlés termében megjelenésre, s abba a jelen voltak kitörő lelkes éljenzei idezől lépett be s foglalta el előki székét; a mint ideiglenes főkirálybíró ur az öröm zajának lecsendesültével szóhoz juthatott, legelőbb is az ülés folyamára a jegyzői teendőik végzésére volt alkotmányos főjegyző Henter Jánost kinevezvén, általa a visszabehelyeztetéséről szóló kormányzati kegyelmes rendeletet sietett felolvasatni, miután az ülés valódi alkotmányos szellemű áthatott hazafias beszéddel kinyitván, s a követválasztásra szükséges előintézkedések feletti tanácskozásra a gyűlést fölhevén e véget az e tárgyban leérkezett legelsőbb királyi leiratot és kormányzati kegyelmes rendelkezést olvastatta fel. Fzen fölolvastok után pedig id. gr. Bethlen János ur a következő indítványt nyújtott fel:

„Ő cs. kir. apostoli Felsége által népeihez bocsátott manifestumból hazánk alkotmányos szabadságát, a practica sanctio értelmében függetlenségét s területi épségét a fejedelmi szó által biztosítva lenni bízhatjuk. Azért hódolva uralkodónk meghívásának s teljes bizalmunkat helyezve a fejedelmi szóba, mi bizodalommal, s a jövő iránt teljes reménytel tegyük eleget a kormány rendeletének, és a Kolozsvár sz. kir. városába szent András hó 19-dik napjára hirdett országgyűlésre küldendő követek megválasztására nézve a szükséges előintézkedéseket tegyük meg.

Fojtsunk el keblünkben egész készséggel mindent, még legalaposabb aggodalmakat is, ne akarjunk az uralkodó s népe közötti bizalom helyreállítását, nemzet s nemzetek, különböző korona országok közötti vitás kérdések alkotmányos alapokon szerencsés megoldását avagy csak perczekre is akadályozni.

Siessünk a követválasztásra nézve szükséges előintézkedéseket már csak azért is megtenni, mert meg lehetünk győződve arról, miszerint a 17 évi sikertelen kísérletekből a szerencsés kibontakozás egyedül egy az 1848-diki pozsoni 7 dik s kolozsvári 2-dik törvényezikkek alapján és értelmében kiegészített magyarországi országgyűlés közreműködésével lehetséges, s erre csak is átmenti bízhatunk a Kolozsvárra összehívott országgyűlést.

Ezen indítvány elfogadott, s ennek következtében a tíz járásba husz összeíró bizottság neveztetett ki, ugy szintén a főkirálybíró ur ajánlata s elnöklete alatt kineveztetett a vizsgáló bizottság is. Ennekutána a gyűlés a jegyzőkönyv megírhatása végett fölfüggesztetett, s miután az elkészült, fölolvastatt és hitelesített, a gyűlés pedig bezárattott.

A gyűlés végzetével száz személyt vendéglelt meg a méltóságos főkirálybíró ur saját asztalánál a bizottmány tagjai közül, melyen a legelső poharat ő Felségeért emelte fel ő méltósága, a másodikat pedig Crenneville kormányzati elnök ő nagyméltóságáért, melyek után több poharak tirttettek a főkirálybíró házigazda urért, Deák Ferencz, Haller Ferencz, Haynald érsek, Majlát György, báró Kemény Ferencz, gróf Mikó Imre s több kitűnőségeikért, ugy szintén örökös követünk idősb gróf Bethlen János urért is.

Különfélek.

— Közbizalom a „Victoria” biztosító társaság iránt. A „Victoria” biztosító társaság minden megyei, széki és városi hatóságnak

hivatalosan jelentvén tizlete megkezdését, azt Kolozs megye tisztsége akkép vette tudomásul, hogy: „ugy járási szolgabírákhoz, mint pedig az árva i székekhez a szükséges intézkedés megtételét arra nézve, hogy e hazánkban első általános részvénytársaság buzgó pártolására minden befolyásukat felhasználni meg ne szünjenek.

Nemes Tordamegye tisztsége az idézett hivatalos jelentésre szintén végzésileg elhatározta: „a szolgabírók útján ugy községeknek, mint egyeseknek ajánlani az azon társaságnál való tüzelleni biztosítást, hogy mindenki önnnyugalma megszerzése mellett is eszközölje.”

Szabad királyi Kolozsvár város esküdt közönsége 1865 július 21-kén tartott ülésében következő végzést hozott: „Örömmel fogadjuk esküdt közönség a Victoria biztosító társaság igazgatóságának tizlet megindulásáról tett értesítést remélvén, hogy a társaság szép és fontos feladatának hűségesen megfelelvén, mind az ország, mind a város anyagi előhaladásának méltó tényezője lened s különösen a nélkülül is kevés számú közintézeteket a közforgalom javára egy jelentékeny pénzintézzel szaporítja, minélfogva szivesen pártolván a társaság működését, ezennel atyafiságosan ajánlja is esküdt közönség a nemes tanácsnak, hogy az ezután előforduló városi biztosítások körül a „Victoria” társaságra mindig méltó figyelem fordítassék, s a kebelbeli árva hatóság is utasítsék, hogy az árva vagyonnak szükséges biztosítása alkalmával a „Victoriára szintén figyeljen, s az árva vagyon kezelőket is arra figyelmeztesse.”

A mely társaságot a közbizalom ily melegen felől, annak felvirágozhatása biztosítva van, és mi a közbizalom-nyilvánulást azon meggyőződésünk nyilvánításával kísérjük, hogy a „Victoria” e közbizodalmat mindenkor megérdemleni buzgón törekedni fog.

□ Egy kis helyreigazítás. A „Pesti Napló” october 3 iki számában a „Kolozsvári posta” czimú rovatban egy tévedést okozható tudósítás csuszott be, melyet ki kell igazítanunk. Ott ugyanis egy erdélyi főispáni utasítás közöltek, s ugy adatik elő, mintha az a főispánok s többi főtisztek részére most adatott volna ki. De ez félreértés; mert a „P. Napló” fennebbi számában reproducatl utasítás nem egyéb, mint maga az 1861-dik évi utasítás Ez a főispánokhoz s főtisztekhez a kir. főkörmányszékétől csak is azért küldetett ki újabban, hogy az országgyűlési követválasztások keresztülvitele céljából annak illető szabványai szerint alakítsák meg a megyei bizottságokat. Egyáltal egész bizonyossággal állíthatjuk: hogy az erdélyi főispánok, főtisztek és kapitányok részére az új utasítás még nem érkezett le, s következéské ki sem adathatott. A „P. Napló” t. szerkesztősége e szerint az ügy és saját tekintélye érdekében cselekednék, ha ezen helyreigazítást becses lapjába átvenné.

— Beszterczéről october 8 árol írják nekünk: Stebriger Dániel Beszterczevideke főkirálybírája nincs többé, — ez éjjeli 2 órakor végezte be 75 évre terjedt földi pályáját, csak néhány órai szenvedés után. Valósággal megilletődött lélekkel teszem ezen szomorú közleményt; mert benne a magyar nemzet egy önzéstelen egyenes indulatu barátját, és az unio feltétlen pártolóját vesztette el. Egy szász honpolgár se üdvözölte himeztelenebb örömmel a Schmerling-féle rendszer bukását, és a september 20 ki manifestumot, mint Stebriger Dániel, kinek ezen államtények valóságos satisfactioi voltak; mert szabadon a fejevári conferentiától fogva, hol ő hízadon és önállóan az unio és 1848-i törvények érvényessége mellett stb. nyilatkozott, valóságos üldözésnek volt kitéve a confluxus részéről. És imé ezen satisfactioja sem lehetett teljes, megkeserítette neki azt, a comes legutolsó confluxusi összehívó levele, melynek tartalma reá nézve leverőleg hatott, s melynek szellemét ő nyíltan és határozottan kárboztatta. Vajha sok ily értelmű szász honpolgárt adna az ég. Nyugodjanak csendesen porai! Sajómenti.

Figyelmeztetés.

A muzeum gyűjteményei még folyó october hó végeig minden hétfőn és csütörtökön délelőtt 9—12 óráig, délután 3—5-ig nyitva lesznek a közönség számára. November 1-jén kezdve a téli hónapokon át a muzeum zárva marad.

Kolozsvárt, october 7-kén, 1865.

Finály Henrik,
titkár.

Politikai hírek.

Austria. Az „Indep. belge” bécsi levelezője következőleg ír gr. Mensdorff küllgyér sept 20-diki körleveléről. „A „Morning Post” közlelőbb jelentette, hogy Austria „a nagyhatalmakhoz jegyzéket küldött, melyben kinyilatkoztatja, hogy a császári nyilatkozvány nem retrograd lépés, sőt inkább, hogy megtartotta Austria a képviselői formát.” A nevezett angol lap hiányosan vala értesítve; mert „jegyzék” nem létezik e tárgyban, hanem létezik egy, Mensdorff gr. jelenlétében Meysenburg báró

al-államtitkára által aláirt, s sept. 20-án kelt körlevel, a mely kizárólag Austria kül-udvaroknál levő képviselőinek szól. Az mondatik benne, hogy nem csak a monarchiában benn szükséges a közvéleményt felvilágosítani, hanem a külföldön is, a hol félreírják a helyzetet s hibásan ítélnék. Igyekezzenek tehát mindenekelőtt — mond a körlevel — azon általánoson elterjedt eszmét leküzdeni, mely a legközelebbi elhatározást ugy tizneti fel, mint az absolutismushoz való visszatérésre adott jeladást, s azon elvek elhagyását, melyek az october 20-diki diploma alapjánál szolgálnak. Sőt inkább csak bizonyos neme az a törvényhozói interregnumnak. A császár eszméje oda van irányulva, miszerint újból és határozottan constatatáskák azon minden népeinek megadott jog, hogy törvényes képviselőik által részt vegyenek a törvényhozásban, és a pénzügyi kezelésben.

„Ezután hó magyarázatokba bocsátózik a körlevel annak fejtegetésül, hogy eddigelé Austriában csak fictio volt az alkotmányos képviselő. Azután szó szerint ezt teszi hozzá: de a midőn a császári kormány a birodalom keleti részeivel loyális módon egyetértést igyekszik elérni, s ily módon hódolatát tanúsítja a főnálló jogok irányában, (vendant hommage á des droits établis) soba se jutott észébe, hogy a többi tartományokat megfossza azon jogoktól, a melyek már octroyálva vannak számukra. Nem visszavonása tehát az alkotmánynak, hanem csak ideiglenes felfüggesztése, s a kormány igyekszik fog minél előbb a normális állapotba visszaléphetni. Magyarországhoz fordulván, azt akarja a kormány elérni, hogy az alkotmányos intézmények végleg megállapíttassanak mindezek beelegezéséül.”

A körlevel második része igen hosszú, az összes és szűkebb birodalmi tanács gépezetét fejtegeti, s azok illetőleges jogait s kimutatni igyekszik, hogy a szűkebb cselekvése nem vala állandóan fönttartható, ha az összes birodalmi tanács actioja fel volt függesztve. Ferencz József császár ő fgsze — mond az okmány — a közvéleményre hivatkozik, hogy jószándéku törekvései (loyauté de set intentions) méltányoltassanak. Azt akarja, hogy a monarchia összeségét összefoglaló intézmények szilárd alappal bírijanak. A császár kívánja, hogy nyílt őszinte szavai mindenütt ismertessenek s szoroson méltányoltassanak, és a midőn közvetlenül alattvalóhoz ordult, el akara minden kételyt oszlatni, az imént közölt rendszabályok valóságos jellemére nézve.

„A diplomacia tagjai — mond legvégül az okmány — felhatalmaztatnak, hogy azon kormányokat, melyeknél meghatalmazva vannak, szóbeli tudósítással értesítsék ezen körlevel létezéséről, s alapos oknál fogva hibet, hogy Drouin de Lhyus ezen közlést igen jól fogadta.”

Angolország. London, oct. 4. Ismét feni hajók megérkezéséről szóló hírek vannak elterjedve; mely okból Quenstownból egy fregatte futott ki. Sept. 15-dike óta 187 fogatott be. Az itteni amerikai követ felhívást intéz mindazon amerikaiakhoz, kiknek idegen kormányok irányában követeléseik volnának, hogy azokat Washingtonban terjesztsék elő.

A „Saturday review” ezt mondja: „Ha a császár jól fogja fel a dolgok állását, akkor inkább megadja a magyaroknak legutulságosabb kívánságait is, mintsem a függőben levő alkudozásokat megbukni hagyná. Ha látjuk, hogy lehetetlenség két anyagot összeforradtatni, az eszélyessé azt ajánlja, hogy valami ruganyos kötelek által foglaltassanak azok össze. Nagyon kényelmetlen lehet biz az, ha Magyarország egy részben külön függetlenséget élvezend, épp úgy, mint Irlandot nehez volt kormányozni hasonló viszonyok között az 1782—1800 közé esett időszakban.

A különbség az, hogy az ir parlament rá hagyta magát birni az unio-acta elfogadására, de a magyar országgyűléstől hasonló szivességet nem lehet várni. Az erőszakolós öngyilkos és gyümölcstelen lépés volna; s minthogy rábeszéléssel bizonyára semmit se lehet ott kivinni, az eszélyes államférfiak majd valami kivihető harmadik móddal fognak beelégedni. Annak szabadakarata szerinti elismerése, hogy az alkotmány az 1848 iki törvényekkel együtt joggal fenáll, egy időre a hála és loyális érzetét idéznél elő, a melyet azután eszélyes bánás által meg lehetne szilárdítani. A császári állam német alattvalóinak elidegenítése miatt nincs miért vesztélytől félni, noha a Magyarországi összeolvadás iránt táplált remények megbiusulása ki fogja őket ábrándítani.

Az „Economist” némely lapoknak az osztrák császári manifestum elleni kifogásait szörszalbasogatásnak nyilatkoztatja. Eddig — ugymond — Austria egy részét az egész érvényével ruházták fel; s az ily igazságtalanságot nem lehet megszűntetni máskép, ha csak az alakját, a birodalmi tanácsot előbb össze nem rontják. Tehát tulajdonképpen szabadelvű s nem önkényszerű cselekmény az.

Francoziaország. Páris, oct. 1. A „Patrie” ma a következő jegyzéket közli: „Mintán Róma kiürítése, a mint látszik, a megszálló hadsereg részbenkinti visszahívása által lassankint be fog következni, így természetesen a jelen létszám növekvő kevesbedése fog beállni, mely csapatainak nem engedendi, hogy minden állomást elfoglaljanak, melyeken jelenleg el vannak osztva. Ez okból, írják nekünk Rómából, hogy már megegyez-

tek a concentrálás központjaira nézve, melyek Róma, Civita-Vechia és Viterbo városok lesznek.”

Olaszország. Róma, sept. 28. A „National Ztg.”-nak írják: Monsignor Franchi, egykori tagja azon bizottmánynak, melyet a pápa alakított Vegezzivel való alkudozásra, néhány nap előtt Florenzbe utazott, a mint tudni akarják, küldetéssel megbízva. Nem hallani ugyan még most semmit a szentszék tárgyalásairól a florenzi kabinettel, azonban szilárd azon vélemény, hogy rövidebb vagy hosszabb idő múlva ismét meg fognak kezdeni. A fenyegető törvényjavaslat minden zárda megszüntetésére és a papi javak eladására nézve, melyet az új kamara elé fognának terjeszténi, lehet oka Franchi utazásának; azt mondják, hogy Bécsbe is van megbízatása.

Németország. Hamburg, oct. 4. A „Börsehallen”, bécsi levelezője erősíti, hogy Austria még e hó folytán újra megkezdí az alkudozásokat Poroszországgal a hgségek végleges constituálása iránt, ugy azonban, hogy a lauenburgi megoldás ne tekintessék előzetes esetnek.

A „Prov. Corr.” megengedi, hogy Bismark találkozásá Napoleon császárral Biaritzban, miután mind a két részben oly nagyra becsülették a Porosz és Francoziaország közötti barátságos viszony, nem maradhat politikai hatás nélkül, azonban a legbátározottabban annál marad idézett lap, hogy alaptalan minden hír és tudósítás, a mik a porosz miniserehük útját külön politikai célokkal s alkudozásokkal hozzák összefüggésbe.

Spanyolország. Madrid, sept. 28. Az „Epoca” jelenti, hogy képes pontos tudósításokat adni a portugali király és királyné utazásáról. Oct. 29-dikére várják őket a Pitti palotába. Oct. 10. és 15-ke között hagyják el Lissabont, legelőbb a francia császárt és császárnét látogatják meg Compiégneben, azután Lyon-on át Marseille-be mennek, hogy onnét Genova, Livorno és Florenzbe utazzanak. Mondják, hogy talán visszatértek alkalmával még Spanyolországban is megállanak, sőt hogy Angolországba is elmennek.

Görögország. Athene, sept. 26. Mint a „Patrie”-nak Athene-ből jelentik, ott egy felirat volt forgalomban, melyben a királyt kérték volna, hogy az alkotmányt függesztse fel és a kamarákat oszlassa fel. Midőn a király erről hallott, megizentette az irat szerzőinek, hogy azt nem fogadná el. Ő nem csinálta az alkotmányt, tehát nincs is joga azon változtatni, hanem meg kell avallni elégedni, ugy a mint van, előnyeivel és hibáival. A felirat tervével erre természetesen felhagytak. Sept. 29-kén este, távirat szerint a király Corfuból ismét Athenebe érkezett. A budget több millióval alább szállíttatnék.

Ujabb. Florenz, oct. 5. Az „Italia” jelenti, hogy a francia seregnek központositása Frosinone és Velletriben megkezdett. Az említett lap szerint a badeni kormány elhatározta, hogy florenzi képviselőjét minisere résidensi rangra emeli.

London, oct. 6. A „Morn. Star” erősíti, hogy Berlinben elhatározott dolog a hgségek bekebelezése. Az erre vonatkozó manifestum már készen várja a közzétételt. Corkban, Kildare-ban és Neunagban ismét fordultak elő befogatások. A „Connaught Patriot” tulajdonos szerkesztője befogatott. Irland déli partján fegyverek és löszerek rakattak ki titkon hajókról.

Páris, oct. 6. Itt azt hiszik, hogy a pápa allocutioja egy részben a darboy-i érsek ellen is van irányozva, mintán részt vett a szabad kömivesek nagy mesterének Magnan tngynak temetésében. — Massignae gróf francia követ a persa udvarnál sept. 20-án elutazott Trapezunthól Teheranba. Persiában gyarapodik Francoziaország befolyása az angol ellenében, ugyszintén Madridban is, a hová Mercier már visszament Biarritzból.

Bismark gróf itt igen figyelmes elfogadatra talált; beszélük, hogy az Elba-hercegségekben a nemzetiségi elv alkalmazását ígérte.

Kiel, oct. 5. A „Kieler Ztg.” jelenti, hogy a császári helytartó tegnap az összes kormányhivatalnokokat fogadta magánál, s a hozzájuk intézett beszédben, nem érintve a politikai viszonyokat, csupán a teendők gyors elintézésére szólította fel őket.

Brüssel, oct. 6. Az „Ind. belge” tudósításai szerint nem Bach, hanem Hübner működött volna Rómában francia ellenes szellemben. Beke ur, ki még Párisban van, közelebb Londonba menend. Bismark gróft tegnap elfogadta a császár Biaritzban.

Bukurest, october 5. Kuza herceg meghülés folytán eléggé komolyan megbetegedett; az orvosok eret vátak rajta, mire tetemes javulás állott be.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

October 8 dikán: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 70.40.—5% Metallikus 100 frt 66.90.—Bank-részvény 776.—Hitelintézeti részvény 200 forint 172.60. London 10 ft st. 100 frt 23¼, kr 108.50.—Ezüst 107.75. Cs. kir. arany 5.20.—1860. kölcsön 86.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE october 6-kán 1865.

Table with columns for 'Államadóság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Váltók (devisek)', 'Sorsjegyek', and 'Pénznekem'. It lists various financial instruments and their market values.

Atnézése
A kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.

A Biasini gyorskocsai indul.
Table with columns for 'Tiszta búza', 'Roza', 'Árpa', 'Zab', 'Török-búza', and 'Marhalás'. It lists prices for various agricultural products.

H I R D E T É S E K.

Megjelent a N-ENYEDI NAPTÁR 1866-dik évre.
Most is a kiadási jüvedelem fele, itt N-Enyeden már megnyitott Kisdedóvoda javára van szánya.

DAUBITZ R. F.-fele NÖVÉNY-LIQUEUR.
A berlini gyógyszerész Daubitz R. F. által a legjobb gyömorereősítő és vértisztító növényekből készült.

NÖVENDEKÉK LAPJA
Ugyan csak STEIN JÁNOSnál előfizethető!
Tisztább és osmerterjesztő hettlapra.

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA
mely a párisi műkiállításán arany-érmét nyert.
Középponti raktára a „Gólyához“ címzett gyógyszerár Bécében.

Das Staats-Recht des Königreichs Ungarn, vom Standpunkte der Geschichte und der vom Beginn des Reiches bis zum Jahr 1848 bestanden.
Landes-Verfassung, von D-or Anton v. Virozil.

Hirdetmény. HEY VILMOS zongorakészítő
Bécsből ideérkezett s tudatja a t. cz. közönséggel, hogy ittleté alatt minden megkivántató zongora igazítást és hangolást elvállal.

Figyelmeztetés. Míant tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal áruházték, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névaláírásomat is viselik.

Erdélyi nagyfejedelemség 1848-dik évi országgyűlésének jegyző- és irománykönyve.
Hiteles kiadás. Ára 1 frt.
Erdélyország nagyfejedelemségének újabb országgyűlési végzése

Felzsolítás.
Közozségje Topa Szt-király helységében az arányosított birtokosságát öszves korcsoma jogok folyó évi Szt-Mibály naptól kezdve árverés útján haszonbérbe adatván, a birtokosság megbízásából felkerem Kököszi Zsigmond és Lázár Ferencz esmeretlen korcsoma-jog tulajdonos urakat, vagy törvényes jogörökösseiket, hogy egy fél év lefolyta alatt ezen jogaik u'ánjárul illetékeik átvételére, azonnosságokat hébizonyító okmányokkal személyesen, vagy bérmentes levelek által előlrínlát helyt Topa-Szt-királyon jelentkezzenek, ellenesethen a jogaik élvezésétől élesnek.

Valódi minőségben kapható csupán csak
Kölozsvárt: RITTER Tr. özvegye gyógyszer.
A fennebbi czégeknél létezik még ezeken kívül a norvegiai „Bergen“ városból való valódi DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ raktarais.